

Joulun tunnelmia

Nyt tummat, pitkät syksyn yöt
jo valoa on tulvillaan.
Kun pihat, kadut
valaisseet on jouluvalot
loistollaan!

Jo nurkan takaa tontutkin
käy toisilleen nyt kuiskaamaan:
"Hei veikot, pian joulu on!
Se puurojuhla verraton!"

Kun joulu yhä lähenee,
ja työt jo kaikki tehty on.
Niin rauha laskeutunut on
alle kodin kurkihirren!

Käy joulunkellot temppelistä
silloin soittamaan!
Ja kirkkokansan siellä
veisaa kauniin jouluvirren.

On taivaalle taas
suuri tähti tullut loistamaan!
Sen loisto meille
yhä muistuttaa,
on synnyinjuhla
vapahtajan!

Sitä kansat juhlikaa!
Ehkä sanoma tuo vanha
mielet vielä rauhoittaa.
Ja joulurauha levottoman
maailman saavuttaa.

Joulurauhaa kaikille toivottaa Hilikka Nieminen

12 • 2005

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Joulukuu

Rauhallista Joulua!

Syyskokouksessa virkistäydyttiin ja vakavoiduttiin

◆◆◆
Tulkkiseminaari kiinnosti

◆◆◆
Muisto ensimmäisestä joulukirkkomatkasta

Sisältö

Pääkirjoitus: Tieto on valtaa:	
T. Wetterstrand.....	3
Syyskokous Varkaudessa.....	4
Virkistäytyneenä syyskokoukseen :	
J. Valonen.....	6
Palkittuja.....	8
Charge-konferenssi kesällä 2006...9	
Omassa porukassa on turvallista:	
R. Karisaari.....	10
Toimiva tulkkipalvelu kuurosokeille	
-seminaarissa: T. Wetterstrand.....	12
Sosiaaliset pikaviestit.....	15
Hilkan ensimmäinen joulukirkkomat-	
ka: H. Nieminen.....	16
Purolaulu-sarjat: Iki-ihanat säkeet:	
Nimim. Ojoisten torppari.....	18
Sylvian joululaulun juhlavuosi.....	19
Irman palsta: Joulupiparit: I. Myyrä..	19
Vierailu näkövammaismuseossa: A.	
Mikkola.....	20
Mielipiteitä liikennekäyttäytymisestä...22	
Tuntosarven vuoden 2006 ilmesty-	
misaikataulut ja teemat.....	23
Runo:Joulun tunnelmia: H. Nieminen.	24

Viisi kysymystä

Koonnut: Aatos Ahonen

1. Keiden pyhä kaupunki Varanasi on?
2. Putkinotko on osa Suomen kulttuuria. Missä Putkinotkon Käkriäiset asuivat kun heidän talonsa oli asuin-kelvoton?
3. Mikä on portulakka?
4. Hämeessä on paljon kuntia, mutta mikä kunta on Hämeen eteläisin?
5. Kenen veli Untamo on Kalevalassa?

Vastaukset:

1. Hindujen
2. Saunassa
3. Salaattikasvi
4. Somero
5. Kalervon

Kuvaajista käytetyt lyhenteet:

R.K. = Raili Karisaari
K.K. Kalle Kiviniemi

Kannen jouluseimiasetelman on kuvannut **Seija Troyano**.

TUNTOSARVI 31. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry.

Toimitus: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, puh. (09) 54953521, tekstip. (09)54953526, faksi (09) 54953517, sähköp: tiedotus@kuurosokeat.fi

Toimitusneuvosto: Riitta Ruissalo (pj), Tuula Hartikainen, Unto Honkanen, Eija Metsämäki, Anu Mikkola, Raili Karisaari (siht), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja).

Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä, videona, ja/tai sähköisenä versio- na. Ruotsinkielinen Känselförtelet ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, puh. (09) 5495 350, tekstipuh. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, sähköp. kuurosokeat@kuurosokeat.fi, <http://www.kuurosokeat.fi>. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45

Painopaikka: Cityoffset, Tampere

Tieto on valtaa

Tieto on valtaa kiteytti eräs englantilainen filosofi lähes 500 vuotta sitten. Aivan viime aikoihin saakka ihmisillä on ollut mahdollisuus saada hyvin rajallinen määrä tietoa. Tietoa on myös päässyt tuottamaan hyvin pieni osa ihmisiä: kärjistetysti ilmaistuna lähinnä hyvinvoivaan sivistyneistöön kuuluvat länsimäiset miehet. Muiden tieto on katsottu toisarvoiseksi.

Kansainvälistyminen ja tietotekniikan murros ovat asettaneet kyseenalaiseksi yhden tavan ymmärtää ja tuottaa tietoa. Internetissä kuka tahansa voi olla tiedon tuottaja. Erilaiset ihmisryhmät ovat tuoneet uusia näkökulmia siihen, mikä on tärkeää ja merkityksellistä. Myös vammaiset ovat nousseet itse tiedon tuottajiksi, ei vain tiedon vastaanottajiksi tai lääketieteellisen tutkimuksen välineeksi. Vammaisilla on itsellään paras tieto siitä, mitä hän tarvitsee ja miten hän itse halua asioihin vaikuttaa.

Tietotekniikan ja erilaisten apuvälineiden kehityksen myötä vammaisten mahdollisuudet sekä tiedon-saantiin että tiedon välittämiseen ovat olennaisesti parantuneet. Toi-

saalta tiedon määrä kasvaa yhä kiihtyvällä vauhdilla. Kukaan ei nykyään pysty hallitsemaan kaikkea tietoa. Kuurosokeille tiedon saaminen on lisäksi vaikeampaa kuin muille.

Ennen pelkkä tieto oli valtaa. Jatkossa valtaa on ymmärtää kokonaisuuksia: sitä, mikä kaiken tiedon tulvan keskellä on olennaisinta. Tiedotuksessa pyrimme siihen, että Tuntosarvi ja Uutislehti auttavat jäsentämään maailmaa ja kertovat niistä asioista, jotka kuurosokeille ovat tärkeitä. On arvokas asia, että tietoa on saatavilla jokaisen omalla kommunikaatiotavalla.

Noin kaksituhatta vuotta sitten levisi tieto, että on syntynyt Jeesus-lapsi. Joulua vietetään Jeesuksen syntymän muistoksi. Hänen syntymänsä tarkaa ajankohtaa ei tiedetä, joten joulun sijoitus talvipäivänseisauksen kohdalle.

Rauhallista ja kaunista joulua kaikille lehden lukijoille toivottaa

Tuija Wetterstrand
päätoimittaja ■

Unto Honkanen (vas.), Pekka Juusola ja Riitta Ruissalo seuraavat kokouksen kulkua. Riitan vieressä tulkki. Kuva R. K.

Syyskokous Varkaudessa

Raili Karisaari, Tuija Wetterstrand

Syyskokous pidettiin lauantaina ja sunnuntaina 26.-27.11.2005 Kylpylähotelli Kuntorannassa, joka sijaitsee n. 7 km Varkaudesta, aivan Saimaan vesistön etelärannalla. Järvinäköalaa sai ihailla niin ruokasalin kuin myös kokoustilan ikkunoista. Kokoustila oli nimeltään Eevan sali. Sali on saanut nimensä **Eeva Ryynäsen** näyttävistä taideteoksista.

Äänivaltaisia jäseniä oli paikalla 83. Puheenjohtaja **Ulla Kungas** avasi kokouksen, jonka jälkeen Varkauden kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Irma Peiponen** toi kokous-

välle Varkauden kaupungin tervehdyksen.

Kokouksen puheenjohtajana toimi lauantaina **Maija-Liisa Lahti** ja sunnuntaina **Ari Suutarla**.

Uusi hallitus

Syyskokous valitsi yhdistykselle uuden hallituksen, jonka toimikausi alkaa vuoden 2006 alusta.

Yhdistyksen puheenjohtajaksi oli ehdolla **Tuula Hartikainen** ja **Seppo Jurvanen**. Valituksi tuli Tuula Hartikainen selkeällä äänten enemmistöllä.

Nykyinen puheenjohtaja Ulla Kungas ei halunnut asettua puheenjohtajaehdokkaaksi, mutta lupasi olla käytettävissä kun valitaan hallituksen jäseniä. Hallitukseen valittiin uudelle kaksivuotiskaudelle Ulla Kungas, **Kauko Ronkainen** ja uutena jäsenenä Ari Suutarla. Seppo Jurvanen valittiin yhdeksi vuodeksi Tuula Hartikaisen tilalle.

Asiantuntijajäseniksi valittiin jatkaamaan hallituksessa jo kokenut **Terhi Heikkilä** ja uutena **Sisko Alapuro-Närhi**. Molemmat ovat kuulonäkövammaisen lapsen vanhempia. Asiantuntijajäsenet valitaan yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

Tiedottaminen ja tiedonsaanti

Syyskokous vahvisti toimintasuunnitelman, talousarvion sekä julkilausuman vuosille 2006-2007.

- Julkilausuman teemana on tiedottaminen ja tiedonsaanti. Kuurosokeat vaativat oikeutta parempaan tiedonsaantiin erityisesti viranomaisien kanssa asioidessaan. Viranomaisien tulisi tilata tulkki viittomakielisen kuurosokean kanssa asioidessaan. Päätökset tulisi toimittaa pistekirjoituksella tai muussa kuurosokealle sopivassa muodossa.

Varkauden kaupunginjohtaja **Matti Reijonen** muistutti ennen kokousta

lähettämässään tervehdyksessä, että julkilausuman teema on erittäin ajankohtainen ja tärkeä.

"Mitä tulee Varkauden kaupungin omaan toimintaan tiedonvälityksen ja tiedottamisen kehittämiseksi, olemme ennakkoluulottomasti ottaneet tietokoneet päättäjiemme kokoustyöskentelyn avuksi. Lautakuntien, kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston kokouksissa käytetään kannettavia tietokoneita, joista esityslistat liitetietoineen ovat luettavissa. Seuraavaksi uusimme kaupunginvaltuuston kokoushallintajärjestelmän uusinta tietotekniikkaa hyödyntäen", Matti Reijonen viestitti.

"Tietotekniikan käytön uskomme osaltaan auttavan kaupunkilaisiamme seuraamaan ajankohtaisia, omaa kaupunkia koskevia päätöksiä ja aktivoivan heitä osallistumaan ja olemaan yhteyksissä päättäjiimme. Uusi tekniikka myös nopeuttaa tiedonkulkua nykyisestään", Reijonen jatkoi.

Suomen Kuurosokeat ry kuitenkin haluaa julkilausumassaan muistuttaa, että tiedonvälitystä on parannettava myös heikoimmassa asemassa oleville kuurosokeille, joilla ei ole käytössään tietotekniikkaa. ■

Virkistäytyneenä syyskokoukseen

Jouni Valonen

Hallitus järjesti yhdessä työntekijöiden kanssa yhdistyksen jäsenille virkistyspäivän Varkaudessa. Virkistyspäivä oli samana viikonloppuna syyskokouksen kanssa, joten osa jäsenistä sai virkistävän ja rentouttavan vaihtelun arkirutiineihinsa ennen varsinaista syyskokousta.

Virkistyspäivä ja kokous järjestettiin Kylpylähotelli Kuntorannassa, jossa oli mahdollisuus saada hoitoja hieronnasta erilaisiin kylpyihin ja kau-neuspalveluihin. Jokaisella virkistyspäivään osallistuneella oli mahdollisuus järjestää ohjelmansa omien toiveiden ja tarpeiden mukaisesti. Valittavana oli niin yhdistyksen kuin kylpylänkin järjestämää ohjelmaa.

Kylpyläelämää

Saavuimme Varkauteen perjantaina lounaalle, jonka jälkeen kävin yhdessä tyttöystäväni kanssa 25 minuuttia kestävässä puolivartalohieronnassa. Halusimme molemmat ylävartalohieronnan, sillä tietokoneella työskentely on saanut niskat ja hartiat jäykiksi. Kokemus oli miel-

lyttävä. Huomasin, kuinka veri alkoi kiertää lihaksissa saaden aikaan lämpimän tunteen, aivan kuin lämmin peitto olisi laitettu ylävartalon päälle.

Huoneen saatuaamme oli vuorossa tutustuminen itse kylpyläosastoon. Kaikille oli huoneissa kylpytakki, jonka kanssa liikuttiin huoneen ja kylpylän väliä.

Saunoissa löytyi valinnan varaa perinteisestä saunasta höyrysaunaan. Allasosastolla oli pieni perinteinen uima-allas, kylmävesiallas, ulkoallas sekä hierovia suihkuja ja lasten allas. Ulkoilma-allas oli erikoinen näky. Ihmiset uivat altaassa samanaikaisesti lumisateen kanssa.

Lisäksi kylpylässä oli poreallas, jossa oli mahdollisuus saada hemmottelevia aromikylpyjä 1-2 hengelle. Mekin halusimme kokeilla eksoottista elämystä hämärässä tilassa, joka oli koristeltu kynttilöin ja viherkasvein. Poreilu oli altaassa niin kovaa, että tunsimme istuvamme perunankeittoastiassa. Kokemus oli hauska ja rentouttava.

Virkistyspäivänä oli mahdollisuus kulkea "aistiradan" läpi ja herätellä tunto-, maku- ja hajuaistia. Kuvassa Anja Lehtola arvuuttelee, mikä tuoksu on kyseessä. Kuva R.K.

Luentoja ja rentoutusta

Virkistyspäivä sisälsi myös luentoja ja rentoutustuokion. **Tuija Mustonen** perehdytti paikalla olleita ihmisiä taktiiliviittomien maailmaan. Harjoittelimme lähinnä tuntoaistiin liittyviä asioita tunnustelemalla eri ihmisten käsiä sekä erilaisia kosketustapoja. Myös muutamia taktiiliviittomia opeteltiin.

Illalla **Riitta Lahtinen** veti rentoutustuokion. Hän oli valinnut paikaksi teatterinäyttämön. Tuo näyttämö oli samassa tilassa, missä itse syyskokouskin järjestettiin. Kuinka moni meistä kokisi näyttämöllä olonsa muulloin kovin rentouttavaksi? Tällä kertaa meillä ei kuitenkaan ollut yleisöä, joten tapahtuman jälkeen

kaikilla osallistujilla oli varmasti levollinen ja rauhallinen olo.

Perjantai-ilta jatkui vielä ravintolamusikaalilla ja levytansseilla, mutta me olimme niin rentoutuneita pitkän matkan ja päivän ohjelman jälkeen, että kävimme aikaisin nukkumaan. Sängyt olivat niin pehmeät, että uni tuli melko nopeasti.

Ohjelma jatkui lauantaiamuna

Lauantaiamuna heräsimme pirteinä aamiaiselle hyvin nukutun yön jälkeen.

Aamupäivällä oli **Eila Särkimäen** esitelmä siitä, kuinka heikkonäköinen tai sokea pystyy kotonaan erottamaan jokapäiväiset asiat, kuten vaatteet toisistaan, suolan sokerista tai rasvattoman maidon kulutusmaidosta, mikäli näkö ei riitä näiden tunnistamiseen. Osa asioista oli minulle tuttuja jo aikaisemmin, mutta myös aivan uusia asioita tuli esille.

Virkistyspäivä sai yksinomaan myönteistä palautetta ja kaikki ne, jotka ehdin tavata, toivoivat virkistyspäivästä perinnettä. Monet meistä tapaavat toisiaan vain vuosikokousten yhteydessä. Toisten kanssa keskustelu ja mielipiteiden vaihtaminen on kuitenkin tärkeätä. Tauot ja illat eivät myöskään välttämättä riitä siihen, että ehtisi tutustua uusiin ihmisiin. ■

Palkittuja

Syyskokouksessa kukitettiin kunniakirjan saaneet jäsenet Lauri Mäkinen (vas.), Tuula Hartikainen, Martti Avila, Rauni Sohlberg sekä Vuoden Työntekijä Heikki Majava. Kuvat: R.K.

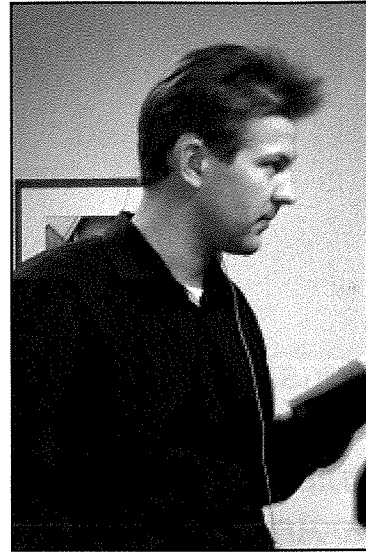
Syyskokouksessa Varkaudessa huomioitiin sekä jäseniä että yhdistyksen työntekijöitä.

Vuoden Jäseneksi 2005 hallitus valitsi **Riku Virtasen**. Perusteluissa mainittiin Rikun aktiivinen toiminta kuurosokeiden edunvalvonnan ja ihmisoikeuksien puolesta.

Yhdistyksen kunniakirjan saivat **Tuula Hartikainen, Rauni Sohlberg, Martti Avila, Kari Hyötylä, Lauri Mäkinen, Russ Palmer** ja **Riku Virtanen**. Perusteluissa mai-

nittiin Tuula Hartikaisen, Rauni Sohlbergin ja Lauri Mäkisen saavutukset urheilun parissa, Riku Virtasen ja Kari Hyötylän menestys shakkiharrastuksessa, Kari Hyötylän ja Russ Palmerin toiminta kuurosokeiden kulttuurin edistämisessä ja Martti Avilan keilailuharrastus.

Vuoden Työntekijä on järjestösihteeriksi **Heikki Majava**. Hän sai kiitosta erityisesti Helen Keller -maailmankonferenssin ja WFDB:n yleiskokouksen järjestelyistä.

Riku Virtanen vastaanotti omat kunniakirjansa liiriksessä käydessään. Kuvista puuttuvat Kari Hyötylä ja Russ Palmer.

Näkövammaisten Keskusliiton myöntämän hopeisen kunniamerkin saivat toimistosihteeriksi **Anneli Morerro** ja kodinhoidonohjaaja **Päivi Miettinen**. Kumpikin on ollut yhdistyksen palveluksessa 20 vuotta. ■

Anneli Morerolle luovutettiin NKL:n hopeinen rintamerkki hänen kunniakseen keskustuimistossa järjestetyssä kahvitilaisuudessa. Kuva: K. K.

Päivi Miettinen sai oman merkkinsä Toimintakeskuksen väen onnentoivustusten myötä. Kuva: Pentti Pietiläinen.

Charge-konferenssi kesällä 2006

Pohjoismainen Charge-verkosto järjestää yhteispohjoismaisen konferenssin Helsingissä ensi kesänä. Konferenssi pidetään Valkeassa talossa 27.–30.6.2006. Tapahtuma on tarkoitettu sekä ammattihenkilöstölle että Charge-lasten vanhemmille ja perheille. Tapahtuman tavoitteena on edesauttaa ammattihenkilöstön ja perheiden pohjoismaista verkostoitumista, tiedon välittymistä sekä kokemusten jakamista.

Charge-assosiaatio on harvinainen oirekokonaisuus, johon muiden oireiden ohella liittyy usein kuulovamma.

Konferenssin kieliä ovat kaikki pohjoismaiset kielet sekä englanti. Tapahtumassa on tulkkaus. Järjestelyistä päävastuun kantavat Kuulonhuoltoliitto, Suomen Kuurosokeat ry ja Kuurojen Palvelusäätiö. Suomen Kuurosokeat ry:stä järjestelytyössä on ollut mukana TASO-projektin päällikkö Tytti Kaisla. Ilmoittautuminen tapahtumaan alkaa tammikuussa 2006.

Lisätietoja: Tytti Kaisla
tytti.kaisla@kuurosokeat.fi
www.chargekonferenssi.org ■

Omassa porukassa on turvallista

Raili Karisaari

Anja ja Ensio Karppinen olivat tyytyväisiä siitä, että yhdistyksen syyskokous pidettiin tällä kertaa heidän kotikaupungissaan Varkaudessa. Ensio on ollut vuosikokouksissa mukana aikaisemminkin, vaimo Anja oli nyt mukana ensimmäistä kertaa. "Tämä on hyvä syy irrottautua kotiympyröistä. Ja oman joukon kanssa on turvallista juhlia."

Ensio Karppinen on kuurosokeutunut aikuisiällä. Näkö toisesta silmästä meni jo lapsena, toinen silmä sokeutui äkillisesti kymmenisen vuotta sitten. Kuulo heikkeni vähitellen työikäisenä. Tällä hetkellä Ensio näkee valoisassa ympäristössä sen verran, ettei törmää vastaantulijaan. Kuulolaitteen avulla hän kuulee hetkittäin jonkin verran. Puhekyky on säilynyt tallella.

"Olihan se melkoinen shokki, kun näkö menee kokonaan. Oman elämän hallinta siinä kärsi. Enää en voi itse päättää tekemisistäni. Kaikesa tarvitsen toisen apua. Toisaalta olen kyllä oppinut pitämään tavara- ja järjestyksessä. Kaikkien esineiden ja vaatteiden pitää nyt olla samassa paikassa, muuten en niitä löydä", Ensio kertoo.

"Nyt on alkujärkytyksestä jo selvitty ja elämä on alkanut asettua uomiinsa" vaimo Anja toteaa. Anjan mielestä suurin muutos oli Ension yksityisyyden menetys. "Esimerkiksi raha-asiat ovat nyt kokonaan siirtyneet minun huolehdittavaksi, aikaisemmin raha-asiat hoiti Ensio", Anja mainitsee.

Viittomakielestä yhteinen kieli

Kuurosokeutumisen myötä alkoi myös uuden kommunikaatiotavan opettelu. Viittomakieli oli Ensiolle jo jonkin verran tuttu asia, sillä hän oli nuoruudessaan harjoitellut sitä kuuron ystävänsä opastuksella. Anja joutui aloittamaan viittomakielen opinnot alusta. Tällä hetkellä he saavat kaupungin kustantamaa kotiope- tusta taktiiliviittomiseen. Vaikka Ensio pystyy puhumaan, viittominen kädestä käteen on tullut hänellä yhä tärkeämmäksi.

Anja (vas.) ja Ensio Karppinen kuvattuna syyskokouksessa Varkaudessa. Ensioilla apunaan tulkkki. Kuva R.K.

- "Tulkkipalvelu on kuurosokealle välttämätön", Ensio painottaa. Ilman tulkkia on vaikea hoitaa asioita, osallistua ja pysyä ajan tasalla maailman menossa. Esimerkiksi yhdistyksen vuosikokouksiin tai yhdistyksen järjestämään päivätoimintaan Ensio ei ilman tulkkia voisi osallistua. Tulkkki on välttämätön myös lääkärikäynneillä ja silloin, kun täytyy hoitaa omia asioita virastoissa.
- Toistaiseksi nuo 240 tulkkituntia ovat riittäneet.

Kahvin keitto sujuu kotona

Karppiset asuvat kerrostalohuoneistossa, noin kilometrin päässä kaupungin keskustasta. Ensiolle ainoa mahdollinen kulkuneuvo on taksi, sillä astmansa vuoksi hän ei voi käyttää yhteiskuljetuksia. Anja kertoi käyneensä tiukat neuvottelut kaupungin kanssa, ennen kuin kuljetuspalvelu järjestyi.

Apuvälineitä heillä ei ole kovin paljon. Kotona on värinäähälyttimellä varustettu ovikello ja palovaroittimet sekä kotona että mökillä. Ulkona kulkiessaan Ensio käyttää valkoista keppiä. "Olemme asuneet pitkään samassa talossa, joten ympäristö on tuttu", Anja sanoo.

Anja huolehtii kodin hoidosta. Ensioiltakin arkiaskareet sujuvat, kun hän saa tehdä niitä omassa tahdissa eikä ole kiirettä. "Joskus Ensio keittää minulle aamukahvit", Anja paljastaa.

Anja ja Ensio ovat olleet naimisissa yli 30 vuotta. Heillä on kolme aikuis- ta tytärtä, jotka kaikki osaavat viittomakieltä. Kaikki tyttäret asuvat Varkaudessa, joten omaisten apua on aina saatavilla.

Karppiset viettävät kesäisin paljon aikaa kesämökkillään Rantasalmella. Siellä ympäristö on tuttu ja ulkona voi turvallisesti kävellä omin päin. "Aikaisemmin kalastelin paljon jär- vellä, pyysin muikkuja ja kävin nuotalla. Nyt sellainen ei enää onnistu", Ensio toteaa haikeana.

Tällä hetkellä Ension harrastuksista ykkössijalla on parivuotias lapsen- lapsi, iloinen tytöntyllerö. Hänen kanssaan leikkiessä aika kuluu rat- toisasti. ■

Seminaari 22.11.2005 Valkeassa Talossa

Toimiva tulkkipalvelu kuurosokeille

Yleisö eläytyi mukaan Teatteri Törmäyksen avajaisesitykseen. Kuva R.K.

Tuija Wetterstrand

Tulkkiseminaarin alussa Teatteri Törmäys esitti saman ohjelman kuin Helen Keller maailmankonferenssissa. Ja aivan kuten kesäkuussa, myös nyt yleisö tuli innolla mukaan **Russ Palmerin** "Let's be together" eli "Ollaan yhdessä" kappaleeseen sovitettuun esitykseen viittomaan, kuinka kaikki voivat olla ystäviä keskenään. Esitys on yksinkertaisuudessaan niin loistava, että se pitäisi olla pakollinen ohjelmanumero minikä tahansa tilaisuuden alkajaisiksi.

Jaana Marttilan avajaisanojen jälkeen puhunut kansanedustaja **Riikka Moilanen-Savolainen** lupasikin viedä eduskuntaan terveiset, että Teatteri Törmäys voitaisiin pyytää avaamaan ainakin sosiaali- ja terveysvaliokunnan työskentelykauden!

Kansanedustajan astuessa luentosalin etuosaan kuvailutulkki kertoi yleisölle, että hänellä on päällään harmaa buklee-jakku. Täytyi oikein sanakirjasta tarkistaa, mitä tuo sana

Riitta näyttäisi lähettävän Jaanalle sosiaalisen pikaviestin seminaarin tauolla. Seminaarin järjestivät Suomen Kuurosokeat ry:n Tulkinkäyttö tutuksi- ja Kommunikaatio-projektit suunnitteluyhteistyössä Stake-sin ja Tulkkipalvelujen Uudenmaan Hankintapiirin kanssa. Kuva: K.K.

- tarkoittaa ja opin heti alkajaisiksi, että buklee on eräänlainen eräänlainen nyppy- tai silmukkapintainen kangas.

Kansanedustaja Riikka Moilanen-Savolaisen mielenkiintoisesta puheenvuorosta kävi selville, että hänellä on varsin omakohtainen kosketus kuurouteen ja viittomakieleen omien isovanhempiensa kautta.

- Kansanedustaja kävi läpi vammaisten aseman muuttumista itsenäisyyden ajan alusta samalla kun vammaisia koskeva lainsäädäntö on muuttunut. Hän ennusti Uudenmaan tulkkipalvelujen hankintapiirimallin laajenemista muihinkin palveluihin kuntien palvelurakenteen uudistuksen myötä. Tämän hetken suurin lainsäädännöllinen haaste vammaistyössä on vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhteensovittaminen.

Seuraava puheenvuoro oli Suomen

Kuurosokeat ry:n varapuheenjohtajalla ja Tulkinkäyttö tutuksi -projektin ohjausryhmän varapuheenjohtajalla **Seppo Jurvasella**. Seppo kertoi olevansa erittäin tyytyväinen edellisen puhujan peräänkuuluttamista asenteisiin vaikuttamisesta ja suvaitsevaisuuden lisäämisestä, koska nämä ovat myönteisen muutoksen avaimia. Omakohtaisista kokemuksesta tulkinkäyttäjänä Sepolla ei sen sijaan ollut kovin myönteistä sanottavaa. Jatkuvat valitukset ja taistelu oikeuksista "syövät miestä rotan lailla", kuten Seppo asian ilmaisi. Lopuksi hän heitti yleisölle kysymyksen: "Päätättekö te, miten elätte omaa elämääne?"

Seppo Jurvasen puheenvuoron jälkeen Jaana Marttila veti erinomaisen selkeän yhteenvedon kuurosokeille tulkkauksen eri tavoista. Puheenvuorosta selvisi myös hyvin, miksi kuurosokeille tulkkaus vaatii aivan omanlaista erityisosaamista.

Suomen Kuntaliiton neuvotteleva lakimies **Sami Uotinen** puhui palvelujen järjestämisestä ja hankinnoista kunnan näkökulmasta. Jos kunta hankkii palveluita yksityiseltä palveluntuottajalta on hankinnat lain mukaan aina kilpailutettava. Valmis-teilla oleva uusi hankintalaki saattaa lisätä byrokratiaa. Uotinen muistutti, että hankintojen tekeminen on vain väline. Kuntien ensisijainen tehtävä on palvelujen järjestäminen kuntalaisille.

Seuraavaksi projektipäällikkö **Timo Heiskala** Uudenmaan Erityispalvelut –kuntayhtymästä kertoi, miten tulkkipalvelujen keskitetty hankinta seudullisena yhteistyönä on toteutunut Tulkkipalvelujen Uudenmaan Hankintapiirin kautta. Kuntien kannalta myönteistä mallissa on hallinnointikulujen väheneminen ja palvelun hinnan saaminen ennustettavaksi ja vakaaksi. Uudellamaalla tulkkipalvelun käyttäjiä on nyt noin 1100 eli kolmannes koko maan tulkinkäyttäjistä.

Timo Heiskala myönsi, että tulkki-työpalvelu ei ole toiminut niin kuin olisi pitänyt. Samoin asiakasprofiililomake on koettu vaikeaselkoiseksi. Heiskala kehotti antamaan palautetta ja tulemaan Hankintapiirin asiakasiltoihin.

Aamupäivän viimeinen puhuja **Hilka Hyötylä** kertoi omakohtaisesti, minkälaisista on täysin kuurosokean

tulkattu arki. Tulkkia tarvitaan kaikissa arkipäivän tilanteissa kuten autamaan ostoksilla, lukemaan lehtiä ja kertomaan, mitä ympärillä tapahtuu ja ketkä ovat läsnä.

Lounastauon aikana oli mahdollisuus kierrellä, katsella ja opiskella eri näyttelypisteissä. Itse kokeilin opiskelijoiden avustuksella, miten kuulo- ja tuntoaistin kautta välittyy tietoa erilaisista taide-esineistä. Erittäin mielenkiintoista!

Valitettavasti allekirjoittanut joutui poistumaan iltapäiväksi Helsingin kaupungin vammaisneuvoston ja vammaisjärjestöjen yhteistyökokoukseen. Kokous oli sikäli antoisa, että pystyin esittämään vetomuuspuheenvuoron tulkkipalvelujen tärkeystä kuurosokeille. Mutta **Eila Särkimäen** yhdessä **Riitta Lahtisen** kanssa pitämä erittäin mielenkiintoinen ja havainnollinen esitelmä kuurosokeille tulkkauksen haasteellisuudesta ja vaihtelevuudesta jäi kokematta. Samoin kuin Kari Hyötylän pantomiimiesitys.

Eila Särkimäen puheenvuoro julkaistaan Tuntosarven vuoden ensimmäisessä numerossa.

Päivän yhteenvedon teki kehittämispäällikkö **Aulikki Rautavaara** Stakesista ja päättäjäissanat lausui toiminnanjohtaja **Kai Leinonen**. ■

Sosiaaliset pikaviestit

Kommunikaatioprojektin tuottamassa viimeisimmässä julkaisussa esitetään suomalaisten kuurosokeiden käyttämiä sosiaalisia pikaviestejä käytännön tilanteissa. Kirjaan on koottu 34 yleisintä kuulonäkövammaisten ja kuurosokeiden parissa käytettyä sosiaalista pikaviestiä kuvineen ja selityksineen. (Hinta 20 euroa + postimaksu)

Teoksessa tarkastellaan, mitä sosiaaliset pikaviestit ovat, milloin ja miksi niitä käytetään, mihin niitä saa tehdä ja miten ne havaitaan. Oppikirja soveltuu kuurosokeille henkilöille, perheenjäsenille ja alan työntekijöille. Varsinkin kommunikaatio-opetuksessa sekä tulkinkäyttö- ja opastustilanteissa sosiaaliset pikaviestit ovat käytännöllisiä ja nopeita tehdä.

Sosiaalisia pikaviestejä käyttävät sekä puhetta että viittomakieltä käyttävät henkilöt puhutun ja viitotun tiedon tukena. Ne antavat ja tukevat nimenomaan sitä ympäristön informaatiota,

mitä ei olla nähty tai kuultu tilanteissa. Sosiaaliset pikaviestit antavat asiayhteyksiä sosiaalisissa tilanteissa tapahtuviin muutoksiin ja ympäristöön orientoitumisessa.

Kirjan kirjoittaja KL **Riitta Lahtinen** on perehtynyt viimeisten 20 vuoden aikana kosketuksen antamaan tietoon ja havainnointiin kuurosokeiden kanssa toimiessa. Hänen lisensiaattityönsä sosiaalis-haptisista menetelmistä ja kuurosokeiden käyttämistä palautteista valmistui vuonna 2003.

Sosiaalisia pikaviestejä kouluttavan henkilön tulee ottaa vastaan kosketustietoa kehollaan, sekä osata analysoida kosketustietoa ja ohjata henkilöitä tekemään oikein pikaviestejä. Kommunikaatioprojekti on kouluttanut kommunikaatiokouluttaja-koulutuksessa olevia henkilöitä opettamaansosiaalisia pikaviestejä arjessa. Koulutuksessa ovat mukana **Tuija Mustonen**, **Pirkko Pölönen** ja **Eila Särkimäki**. ■

Kommunikaatioprojekti päättyy

Kauneimmat kiitokset Teille työni tuosta. Kentän palautteet ovat olleet yksi suurimmista työtäni edistävästä asioista. Opin itse paljon näinä neljänä vuotena. Nöyryyteni kommuni-

kaation monimuotoisuuden ja mahdollisuuksien ymmärtämisessä on kasvanut.

Ystävyydellä **Riitta Lahtinen**

Hilkan ensimmäinen joulukirkkomatka

Hilkka Nieminen

Hilkka ei ollut koskaan vielä pääsyt jouluna kirkkoon. Nyt oli kuitenkin **Helmi**-kummitäti tullut joulua viettämään kotiinsa, Hilkan mummolaan. Helmi oli tuonut mukanaan saarnaajamiehensä **Tuomon**. Heidät oli vihitty hiljaisesti syyskesällä ja nyt täti asui pitkän matkan päässä entisestä kodistaan. Joulua he olivat tulleet mummon iloksi viettämään yhdessä muiden kanssa.

Hilkka oli tullut mummolaan setää ja tätiä vastaanottamaan. Täti oli sanonut heti tultuaan, että nyt menään Hilkan kanssa yhdessä joulukirkkoon. Hilkka oli kovasti ilostunut ajatuksesta, että kerrankin pääsisi joulukirkkoon. Aikaiseen aamukirkkoon ei kukaan Hilkan kotoa pääsyt, sillä matkaa kirkolle oli matkaa 10 km, eikä heillä ollut hevosta. Mummolassakan ei hevosta ollut. Autokyytiä ei pitäjässä vielä oltu kirkkoon järjestetty.

Täti oli tullut uudesta kodistaan heidän omalla hevosellaan. Hevoson vetämä, musta, kauniilla ryijyllä va-

rustettu pyhäreki oli niin pieni, ettei siihen tädin ja hänen miehensä lisäksi sopinut muita aikuisia. Hilkka kuitenkin mahtui sinne tädin ja Tuomo sedän väliin hyvin.

Kirkkomatkalle oli lähdettävä jo aikaisin jouluaamuna. Hilkka oli juosut kotoaan mummolan pihamaalle hyvissä ajoin. Lämpimästi puettu Hilkka istahti rekeen tädin ja sedän väliin. Lammasväly oli polvien peittona ja aikuiset Hilkan kummallakin puolella lämmittivät mukavasti siinä istuessa. Kulkunen kilisi heleällä äänellä hevosen kaulassa. Tähdet loistivat pakkasaamun taivaalla kirkkaina. Hilkka näki tähdenlennonkin. Siellä oli varmaan miljoonia tähtiä, sanoi Hilkka tädille. Reen jalakset kitisivät ja narisivat mukavalla äänellä. Tällaisella kirkkaalla pakkasilmalta Hilkka kuuli kaikki äänet hyvin. Jännitti vähän, että kuulisiko hän vielä kirkossakin kaikki, papin saarnankin?

Matka kului nopeasti. Pian oltiin lähellä kirkkoa. Valot loistivat kirkon

suurista, korkeista ikkunoista. Kymmenet hevoset kilistelivät kulkusiaan kirkonmäellä. Paljon oli väkeä kirkkoon tullut. Kun he astuivat kirkon ovesta sisään vielä pimeästä aamu-yöstä, niin Hilkan silmät ihan sokaisuivat sitä valon paljoudesta. Oli niin juhlava tunnelma.

Hiljaa he kulkivat kirkon etupenkille. Siitä näki hyvin alttarille. Kynttilät lepattivat lämpimin liekein alttaripöydällä. Jeesus ristipuussa alttaritaulussa oli niin elävän ja kärsivän näköinen kynttilän valossa.

Hilkka painoi päänsä rukoukseen toisten tulijoiden mukana. Hän risti kätensä ja rukoili hiljaa, että kotona kotiväelläkin olisi hyvä ja rauhallinen joulu, ja että täti ja Tuomo-setä saisivat viettää tämän yhteisen, ensimmäisen joulunsa jälkeen vielä montaa muuta onnellistaa joulua. Ja myös hän muisti kiittää Jumalaa Jeesus-lapsesta, joka oli tullut maailmaan jouluna, kauan sitten.

Kirkko kaikui urkujen mahtavasta äänestä. Kirkkoväki lauloi aina papin puheen jälkeen. Hilkka kuuli etuosan penkkiin papin puheenkin hyvin. Helmi-tädillä ja Tuomo-sedällä oli molemmilla ihmeen kaunis laulääni. Tuntui kuin enkelitkin taivaassa olisivat yhtyneet ihmisten joululauluun.

Vielä kauan joulun jälkeen Hilkka muisti, kuinka kauniisti laulut kirkossa, urkujen soidessa kaikuivat hänen kuuroutuviin korviinsa.

Pois kirkosta tultua oli koko kotimatkan harras tunnelma. Jouluaamu alkoi jo valjeta.

Mummolassa oli kirkkokahvit valmiina. Mummo kyseli, oliko kirkossa paljon väkeä. Kahvit juotuaan Hilkka kiitti kotiin lähtiessään kaulasta rutistaen tätiä ja setää, että oli kerrankin päässyt joulukirkkoon. Hän oli siitä niin iloinen. ■

Entisikaan joulukirkkoon kuljettiin usein hevosten vetämällä reellä. Joulukirkkoon lähdettiin aikaisin joulupäivän aamuna. Joulukirkkoon -kappale kuvaa hyvin tuota joulupäivän aamun tunnelmaa.

" Kello löi jo viisi,
lapset herätkää!
Juhani ja Liisi,
muuten matka jää!

Tässä vesimalja,
silmit huuhtokaa.
Lämmin karhun talja
reessä odottaa.

Ruuna, virsta vielä
tepsuttele pois!
Tällä kirkkotiellä
aina olla vois!" ■

Purolaulu-sarjat: Iki-ihanat säkeet

Koonnut nimim. Ojoisten torppari

1. Jo kuusi kynttilöitä on käynyt kukkimaan, pimeitä talven öitä näin ehkä valaistaan.
2. Ei itkeä saa, ei meluta saa, joku voi tulla ikkunan taa. Joulupukki matkaan jo käy.
3. Ja valmiina riihellä tonttujen keittäjä joulupuuro on, ja kaikki saapuu piiloistansa joulun viettohon.
4. Herkkua on siinä monenlaista, monelaista. Kuiske kuuluu: "Miltä ruoka maistaa, ruoka maistaa?"
5. Voi, mikä nauru syntyiskään, jos isi saisi tietää tään, että joulupukki suukon sai.
6. Kulkuset, kulkuset riemuin helkkäilee. Talven valkoiutaleet ne kilvan leijailee.
7. Joulumaa on muutakin kuin tunturi ja lunta. Joulumaa on ihmismielen rauhan valtakunta.
8. Varpunen pienoinen, syönyt kesäinehen, järven aalto jäätyneet talvipakkasessa.
9. Ja niin joulu joutui jo taas Pohjolaan, joulu joutui jo rintoihin. Ja kuuset ne kirkkaasti luo loistoaan jo pirtteihin pienoihisin.

10. Koska meillä on joulu, juhla armas lapsien, eikä rasita koulu, syy on olla iloinen.
11. Nyt syttyy valot tuhannet myös tänne Pohjolaan, ja taivahalta tähtöset jo luovat loistettaan.
12. Jo pipolakki ja punatakki on juhla-kuntoon laitettu, ja nenäliina taitettu, on takataskuun laitettu.

Lämmintä joulua lukijoille ja kaikille Ojoisten torppari■

Sylvian joululaulun juhlavuosi

Kauneimmat joululaulut -tilaisuudesta on muodostunut seurakuntien suosituimpia musiikkitilaisuuksia. Tapahtumia järjestetään lähes kaikissa suomenkielisissä seurakunnissa, monissa useita. Tapahtumat kokoavat arviolta lähes miljoona laulajaa vuosittain! Ensimmäiset Kauneimmat joululaulut -tilaisuudet järjestettiin vuonna 1973.

Suomen Lähetysseura julkaisee tilaisuuksia varten vuosittain Kauneimmat joululaulut -vihkosen. Tänä vuonna suomenkielisiä vihkosia painettiin 700 000 kappaletta ja ruotsinkielisiä 55 000.

Tänä vuonna Kauneimmat joululaulut sisältää 22 joululaulua. Mukana ovat perinteisesti monet suomalaisten rakkaimmat laulut, kuten Varpunen jouluaamuna, Sydämeeni joulun teen ja Sylvian joululaulu. Tämä vuosi on Sylvian joululaulun juhlavuosi. Laulun sävelsi **Karl Collan** 150 vuotta sitten. Sanat ovat **Sakari Topeliuksen**.

Lähde: Suomen Lähetysseura■

Irman palsta

Joulupiparit

- 2 dl sokeria
- 2 munaa
- 200 g margariinia (sulatettu)
- ½ rkl kanelia
- 1 tl neilikkaa
- 4 ½ vehnä jauhoja
- 1 ½ dl perunajauhoja
- 1 dl siirappia
- 1 ½ tl soodaa

Vatkaa munat ja sokeri vaahdoksi. Lisää sulatettu margariini sekä jauho-mausteseos. Laita taikina jääkaappiin yöksi. Leivo erilaisia pipar-kakkuja muottien avulla. Paista 200 asteen lämmössä noin 5-7 min.

Joulupiparit ovat rapeita. Ne ovat suosittuja kuurosokeiden ja muiden ihmisten keskuudessa.

"Sain piparien ohjeen kauan sitten siskoltani, joka oli ottanut ohjeen talteen jostain lehdestä", kertoo Irma Myyrä.■

Vierailu näkövammaismuseossa

Anu Mikkola

Lokakuuisena perjantai-aamupäivänä meillä Suomen Kuurosokeat ry:n lehtien toimitusneuvoston jäsenillä oli tilaisuus vierailla Näkövammaisten toiminta- ja palvelukeskus Iiriksen kolmannessa kerroksessa sijaitsevassa Näkövammaismuseossa.

Museota meille esitteli Näkövammaismuseon museoamanuenssi **Kari Huuskonen**. Hän on itsekin näkövammainen ja hänen valmisteilla oleva lisenssiaattitutkimuksensa käsittelee Helsingin sokeainkoulun ideaa.

Näkövammaismuseon tehtävänä on kerätä, taltioida, tutkia ja esitellä Suomen näkövammaisten ja näkövammaistyön historiaa. Näkövammaistyön Suomessa lasketaan alkaneeksi lokakuussa 140 vuotta sitten. Silloin aloitti toimintansa Suomen ensimmäinen sokeainkoulu Helsingissä.

Museotila on noin 80 neliön suurinen suorakaiteenmuotoinen huone. Ovelta johtaa lattiassa oleva metallinen koholista pöytärivistön luokse, jonka kierrettyään pääsee takaisin

Museoamanuenssi Kari Huuskonen kertoo Näkövammaismuseosta. Kuva R. K.

oviaukolle. Keskellä huonetta on esillä joitakin esineitä, mm. 1930-luvun vaatteissa oleva mallinukke, opaskoiran ja rottinkikepin kanssa. Nukella oli keltainen käsivarsinauha, jossa lukee "sokea".

Opaskoirat tulivat Suomeen sodan myötä, aluksi sotasokeiden avuksi. Muutenkin sotainvalidien kuntoutus paransi myös siviilivammaisten kuntoutusta. Museossa on esillä rottinkitöitä, vanhoja pistekirjoja ja pistekirjoitusvälineitä. Näytteillä ovat myös kaikki 50- vuotiaan äänikirjan kehitysvaiheet eli erilaiset kuuntelulaitteet kautta aikojen.

Anu Mikkola tutustuu eri aikakausien pistekirjoituskoneisiin. Kuva: R. K.

Historialliselta kannalta 1860-luvulla alkoi muodostua vammaisidentiteetti, vaikka vammaisia on ollut ihmiskunnassa kautta aikojen. Koulujen, työkotien ja laitosten perustaminen eri tavalla vammaisille loi myös yhteenkuuluvuutta. Kari Huuskosen mukaan vammaisuuden tutkimus on vaikeaa, koska kirjoitettua tietoa vammaisista ei ole varhaiselta ajalta eikä keskiajalta eli kirjallinen tieto vammaisuudesta on lyhyeltä ajankajalta. Keskiajalla ja uudella ajalla näkövammaiset saivat harjoittaa kerjuuta. Vaikka kerjuu poistettiin muilta vähäosaisilta, näkövamma katsottiin niin vaikeaksi, että heille sallittiin kerjuuoikeus pidempään kuin muille köyhille.

1930-luvulla Sokeain Airut-lehdessä oli uutisia mm. Ranskasta valkoisen kepin käytöstä. Suomessa valkoinen keppi alkoi yleistyä näkövammaisten liikkumisen apuvälineenä vasta 1950 ja 1960-luvuilla.

Kari Huuskosen mukaan historia saattaa opettaa, miten muutokset eri ajanjaksojen välillä tapahtuvat. Jos ihmiset pysähtyvät pohtimaan eri aikakausien välisiä tapahtumia, näin he saattavat aavistaa, mitä historialla on meille kerrottavana, jos haluamme kuulla. Hän toivotti meidät tervetulleiksi toistamiseen museoon tutustumaan näkövammaishistoriaan uudesta näkökulmasta. Näkövammaismuseossa on oma perusnäyttely ja ajankohtaisia näyttelyitä mm. sokeainviikoilla, valkoisen kepin päivän ja pistekirjoituksen päivän aikoihin. Syksyllä on tarkoitus järjestää oma näyttely kuurosokeuden historiasta.

Museossa vierailee itsekin näkövammaisia, joiden muistitieto on arvokasta tallennettavaa. Näkövammaismuseoon tutustuu myös paljon eri alojen opiskelijoita sekä ammatillaisia.

Minusta oli mielenkiintoista tutustua museoon. Valitettavasti aikaa oli vähän enkä ehtinyt tutustua kaikkien. Odotan innolla mahdollisuutta toistamiseen päästä näkövammaishistorian tiedonlähteille. Voin suositella Näkövammaismuseoon tutustumista kaikille, joita näkövammaisuus kiinnostaa. On hyvä välillä pysähtyä pohtimaan näkövammaisuutta ennen, nyt ja tulevaisuudessa. ■

Mielipiteitä liikennekäyttäytymisestä

“Älä tee niin kuin minä teen, vaan niin kuin minä sanon”, kuuluu sananparsa. Tänä päivänä se on kai muuttunut käänteiseksi: nykyisin tehdään niin kuin muut tekee, eikä niin kuin olisi oikein.

Tämän mielipideilmaisun taustalla on kokemus, jota hämmästelen vieläkin. Lehdistä voimme lukea usein, että taas jäi lapsi auton alle suojatiellä, vanhus kuoli liikenteessä auton ohitettua suojatien eteen pysähtyneen toisen auton ja niin edelleen. “Miksi ihmeessä? Voi kamala!” päivittelevät lukijat surullisia onnettomuuksia.

Syvän huokauksen jälkeen voisimme itse kukin miettiä liikennekäyttäytymistämme. Sillä aika usein olen nähnyt painajaismaisia esimerkkejä, kun jotkut, jopa tunnetun näkövammaisten keskustoimiston liriksen työntekijät kulkevat liikennevalojen punaisia päin. Mielestäni nämä liikennevalot ovat aikoinaan suunniteltu ja tehty juuri meidän kaikkien turvaksi vai olenko muka väärässä? Mitä sitten tehdään, kun lapset oppivat tästä, ettei tarvitse välittää enää säännöistä kun eivät aikuisetkaan välitä?

“Niin nuoret perässä, mitä aikuiset edellä”.

Mietteliäänä: **Sanna Tuomaala**■

Minä meinasin päästä hengestäni turvallisella jalkakäytävällä ollessani matkalla lirikseen saunomaan ja uimaan.

Olin juuri ylittänyt metrosta tultuani ensimmäisen pienen kadunristeyksen. Muutaman askeleen jalkakäytävällä käveltyäni ilmestyi eteeni auto melko kovalla vauhdilla. Etäisyyttä oli noin metrin verran. Meinasin pyörtyä säikähdyksestä, onneksi sain kaiteesta otteen. Auton etuikkunan läpi näin naisen valkoisen käden joka oli korvien kohdalla, ehkä kännykkää pitelemässä.

Katsellessani auto lähti taas käyntiin pitkin jalkakäytävää ja taas pysähtyi ja sitten lähtikin kovaa ajamaan kääntyen kadulle. Seisoin vieläkin paikallani. Liriksen vastaanotossa kerroin heti tapahtuneen ja pyysin soittamaan poliisit, tarkistamaan vieläkö nainen kaahtaa jalkakäytävillä.

Tämä oli varoitus, sillä niin paljon meitä sokeita ja näkövammaisia liikkuu näillä teillä. Olen kiitollinen ja onnellinen, että selvisin vain pienellä säikähdyksellä. Taivaan Herra oli vahva muuri minun ja auton välissä.

Onnellinen **Justiina** Kukkelinsa keralla■

Tuntosarven vuoden 2006 ilmestymisaikataulut ja teemat

Numero	Aineisto	Ilmestyy	Teema (suuntaa-antava)
1	11.1.	26.1.	liikunta
2	8.2.	23.2.	IT
3	8.3.	23.3.	pääsiäinen
4	30.3.	13.4.	kevätkokous
5	3.5.	18.5.	kansainvälisyys
6-7	31.5.	16.6.	lomanvietto
8	9.8.	24.8.	Charge / Kuntoutumiskeskus
9	6.9.	21.9.	palvelut
10	4.10.	19.10	ihmisoikeudet
11	1.11.	16.11.	syyskokous
12	7.12	21.12	35-vuotisjuhlanumero

Onko mielessäsi kuurosokeita koskettava jutunaihe? Onko joku asia mielestäsi tärkeä, ja toivot, että sitä käsitellään lehden palstoilla? Onko joku asia jäänyt mielestäsi liian vähälle huomiolle? Tunnetko mielenkiintoisen henkilön, jota kannattaisi haastatella? Oletko itse mielestäsi tuo henkilö? Tuntosarven toimitus pyrkii aktiivisesti seuraamaan kuurosokeuteen ja yleensä vammaisiin liittyviä aiheita. Mutta mikään lehti ei voi elää ilman valppaita lukijoita, jotka antavat vinkkejä aiheista, joista pitäisi kirjoittaa. Toimitus ottaa erittäin mielellään vastaan niin valmiita juttuja kuin juttuideoitakin.

Joskus valmiiksi kirjoitettua juttua on pakko lyhentää, jotta se mahtuisi sille varattuun tilaan. Toimitus käy myös läpi juttujen kieliasun ja tekee tarvittaessa korjauksia. Nämä ovat aivan tavallisia käytäntöjä toimituksissa, eikä se missään nimessä tarkoita, että jutussa olisi sinänsä ollut mitään vikaa. Jos kirjoittaja haluaa juttunsa vielä tarkistettavaksi mikäli siihen tehdään muutoksia, lähetetään se mielellään tarkistettavaksi ennen painoon menoa. Rohkeasti kirjoittamaan ja ottamaan yhteyttä!

Yhteistyöterveisin,
Tuija Wetterstrand, päätoimittaja
tuija.wetterstrand@kuurosokeat.fi